DOMSTOLENS DOM
AF 9. DECEMBER 1975 [1]

Fernand Plaquevent mod Caisse primaire d'assurance-maladie du Havre og Directeur régional de la sécurité sociale de Rouen (anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Cour de Cassation Frankrig)

Sag 57/75

Sammendrag

Social sikring af vandrende arbejdstagere — invalideforsikring — perioder tilbagelagt i flere medlemsstater — sammenlægning — nødvendighed for at erhverve ret til pension i en af disse stater — ydelser — beregning beroende på et gennemsnitligt bidrag — forholdsmæssig beregning — metode
(Rådets forordning nr. 3, artikel 28)

Litra c) i artikel 28 indeholder ikke en undtagelse fra reglen i de foregående litraer, hvorefter sammenlægning af de forsikringsperioder eller dermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i hver af de pågældende medlemsstater, har til følge, at enhver af de kompetente institutioner skal beregne ydelsernes størrelser forholdsmæssigt.

Har en forsikret følgelig successivt været omfattet af to medlemsstaters lovgivning, og har det for hans ret til invalidepension været nødvendigt at medtage forsikringsperioder tilbagelagt i den ene af staterne, fordi han ikke i den anden stat opfylder betingelserne herfor, og beror ydelsernes beregning i denne anden stat på en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag uafhængig af beskæftigelsens varighed, skal den forholdsmæssige beregning ske efter sammenlægning af samtlige forsikringsperioder i henhold til artikel 28, stk. 1, b) i forordning nr. 3.

I sag 57/75

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Cour de Cassation, afdelingen for sociale sager, Frankrig, for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

1 — Processprog: Fransk.

FERNAND PLAQUEVENT, boende Moers-Scherpenberg (Tyskland),

og

1. CAISSE PRIMAIRE D'ASSURANCE-MALADIE DU HAVRE,

2. DIRECTEUR RÉGIONAL DE LA SÉCURITÉ SOCIALE DE ROUEN

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 28 i forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, dommerne A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, Mackenzie Stuart og A. O'Keeffe,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelsesdommen og de skriftlige indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen kan sammenfattes således:

I — Sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

1. Fernand Plaquevent, der er fransk statsborger med bopæl i Forbundsrepublikken Tyskland, havde lønnet beskæftigelse i Frankrig fra den 1. december 1931 til den 30. december 1944 samt i Forbundsrepublikken Tyskland fra den 1. oktober 1944 til den 12. december 1952. Efter at han som følge af sygdom var blevet tvunget til at ophøre med at arbejde på den sidstnævnte dato, modtog han først ydelser fra sygeforsikringen, derpå blev han fra den 1. august 1954 tillagt invalidepension, ydet af den tyske institution i forhold til de perioder, som var tilbagelagt i Forbundsrepublikken.

Plaquevent henvendte sig i 1961 til den franske sociale sikringsinstitution under påberåbelse af forordningerne nr. 3 og 4 om social sikring af vandrende arbejds-

tagere, navnlig af artikel 53 i forordning nr. 3, for at opnå invalidepension som følge af hans tidligere lønnede beskæftigelse i Frankrig.

Den franske lovgivning vedrørende invaliditet er af type A, dvs. en lovgivning, hvorefter ydelserne beregnes uafhængigt af forsikringsperiodernes varighed; pensionsbeløbet er lig med en af invaliditetsgraden afhængig procentdel af arbejdstagerens gennemsnitsløn i de ti sidste forsikringsår, der går forud for arbejdets ophør (ifølge en bekendtgørelse af 1972 de ti år med den største indkomst, tilbagelagt efter den 31. december 1947). Der ydes invalidepension til den arbejdstager, der den første dag i måneden for den arbejdsafbrydelse, der ligger til grund for invaliditet, indtræffer, har været forsikret i tolv måneder, og som desuden godtgør, at han har arbejdet mindst 800 timer i løbet af de fire kvartaler eller tolv måneder, der ligger forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, heraf mindst 200 timer i det første af disse kvartaler eller i de første tre måneder, afhængig af den referenceperiode, som lægges til grund.

La Caisse primaire d'assurance maladie du Havre (herefter benævnt »Caisse«) konstaterede, at den pågældende ikke opfyldte betingelserne for at til tillagt en sådan pension, og at pensionsrettens omfang i hans tilfælde følgelig var afhængigt af værdien af de i Forbundsrepublikken tilbagelagte forsikringsperioder. Derfor sammenlagde Caisse de franske og tyske forsikringsperioder, hvilket i alt giver 77 kvartaler, hvoraf 44 var tilbagelagt i Frankrig, beregnede hele pensionsbeløbet i henhold til artikel 28, stk. 1, litra c) i forordning nr. 3, og bevilgede således den pågældende en pension, som var beregnet efter de i Frankrig tilbagelagte perioder i forhold til den pågældendes samlede arbejdsperioder i Frankrig og Tyskland, dvs. 44/77 af hele pensionsbeløbet.

Plaquevent har anfægtet lovligheden af den nævnte beslutning og gjort gældende, at den er i strid med artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3. Han kritiserer navnlig beslutningen for at have anvendt artikel 28, stk. 1, litra b) og c) kumulativt. Disse bestemmelser lyder således:

»b) Såfremt der i henhold til ptk. a) består en sådan adgang, fastsætter den omhandlede institution først størrelsen af den ydelse, som ansøgeren ville have været berettiget til, såfremt alle de i henhold til artikel 27 sammenlagte forsikringsperioder eller dermed ligestillede perioder udelukkende havde været tilbagelagt efter dens egen lovgivning; på grundlag af dette beløb fastsætter institutionen størrelsen af den ydelse, der skal udredes, efter forholdet mellem længden af de efter den nævnte lovgivning forud for trangstilfældets opståen tilbagelagte perioder og den samlede varighed af de efter lovgivningen i alle de pågældende medlemsstater forud for trangstilfældets opståen tilbagelagte perioder; dette beløb udgør den ydelse, der af den pågældende institution skal udbetales andrageren.

c) Dersom en medlemsstats lovgivning foreskriver, at ydelserne skal beregnes på grundlag af en gennemsnitlig løn, et gennemsnitligt bidrag, en gennemsnitlig forhøjelse eller efter forholdet mellem den pågældendes bruttoløn under de tilbagelagte forsikringsperioder og den gennemsnitlige bruttoløn for samtlige forsikrede bortset fra lærlinge, bliver disse gennemsnitlige værdier eller forholdstal i henseende til beregningen af de ydelser, der skal udbetales af institutionen i den pågældende stat, at fastsætte udelukkende på grundlag af de forsikringsperioder og dermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i den omhandlede medlemsstat, eller på grundlag af den pågældendes bruttoløn i disse perioder ...«

Han gjorde navnlig gældende, at selv om den forholdsmæssige beregning er mulig i det i litra b) nævnte tilfælde, dvs. når kriteriet for opgørelsen af pensionen er forsikringens varighed, er den det derimod

ikke i det i litra c) nævnte tilfælde, når lovgivningen i den stat, hvori pensionsansøgningen er fremsat, lader beregningen af ydelserne afhænge af andre kriterier end forsikringsperiodernes længde, særlig af den gennemsnitlige løn.

Da den nævnte afgørelse blev stadfæstet af Cour d'Appel i Rouen i dennes dom af 18. oktober 1972, blev sagen indbragt for Frankrigs Cour de Cassation ved anke af 3. januar 1973.

Cour de Cassation, der fandt, at det omtvistede problem rejste et spørgsmål om fortolkning af forordning nr. 3, besluttede den 11. juni 1975 at udsætte sagen og i henhold til EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»såfremt det antages, at en forsikret successivt har været omfattet af to medlemsstaters lovgivning, og at det for ham for ret til invalidepension har været nødvendigt at medtage forsikringsperioder tilbagelagt i den ene af staterne, fordi han ikke i den anden stat opfylder betingelserne herfor, og ydelsernes beregning i denne anden stat beror på en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag uafhængigt af beskæftigelsens varighed, skal den forholdsmæssige beregning da ske efter sammenlægning af samtlige forsikringsperioder i henhold til artikel 28, stk. 1, b) i forordning nr. 3 som i den første stat for at supplere de ydelser, denne stat udbetaler på grundlag af forsikringsperioder, eller skal der tilkendes fuld pension uden forholdsmæssig beregning.«

2. En udskrift af dommen indgik til Domstolen den 2. juli 1975.

Plaquevent, repræsenteret af J. G. Nicolas, advokat ved Conseil d'État og Cour de Cassation, Caisse, repræsenteret af G. H. George, advokat ved Conseil d'État og Cour de Cassation, samt Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske rådgiver M. J. Jonczy, har afgivet skriftlige indlæg i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at åbne den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

A — Skriftlige indlæg fra Fernand Plaquevent

Plaquevent har anført, at artikel 28, stk. 1 i forordning nr. 3, der angår beregningsmetoden for en pension, sondrer mellem to tilfælde, nemlig om beregningsgrundlaget er »beskæftigelsens varighed« eller et andet, såsom f.eks. »gennemsnitlig løn«.

Disse to tilfælde omfattes henholdsvis af nævnte artikels litra a) og b) på den ene side og litra c) på den anden side.

Litra a) anvender princippet om sammenlægning med hinblik på at erhverve ret til pension. I litra b) nævnes beregningsmåden for ydelsens beløb. Den henviser her til det tilfælde, hvor pensionskravet er erhvervet i henhold til de foregående bestemmelser, dvs. ifølge en »sammenlægning« af alle forsikringsperioderne og de dermed ligestillede perioder, og bestemmer, at denne sammenlægningsmetode skal bruges til at bestemme den teoretiske ydelse, på basis af hvilken insitutionen fastsætter det tidsbestemte, forholdsmæssige beløb.

Heraf følger, at litra b) fastlægger princippet om sammenlægning ikke alene med henblik på at erhverve ret til pension, men også for at bestemme det beløb, som skal udbetales. Herefter er det helt normalt, at den nævnte regel bestemmer, at princippet om forholdsmæssig beregning skal anvendes ved fastsættelsen af dette beløb. Dette princip er en logisk

følge af sammenlægningen, så snart denne anvendes ved opgørelsen af ydelsen.

Derimod bestemmer litra c) hverken, at der skal ske sammenlægning, for så vidt angår erhvervelse af retten til pension eller for bestemmelse af det beløb, som skal udbetales. Bestemmelsen omfatter alene en gennemsnitlig løn, et gennemsnitligt beløb osv., som bestemmes alene på grundlag af de perioder, som er tilbagelagt under den stats lovgivning, hvori der anmodes om pension, eller på grundlag af den pågældendes bruttoløn i disse perioder, med udelukkelse af de perioder, som er tilbagelagt i andre medlemsstater. Det er under disse bestemmelser logisk, at der ikke er hjemlet forholdsmæssig beregning: da den lønnede beskæftigelse, som er udøvet i andre medlemsstater, ikke tages i betragtning ved fastsættelsen af det pensionsbeløb, som skal udbetales, er det næppe nødvendigt at reducere dette beløb ved en forholdsmæssig beregning gennem en fordeling af det på flere sociale institutioner.

Sagt på en anden måde, fremgår det af undersøgelsen af artiklerne 27 og 28, at det kun er muligt at foretage en forholdsmæssig beregning, hvis det er bestemt, at der skal ske sammenlægning, ikke alene for så vidt angår rettighedens erhvervelse, men også og især for så vidt angår ydelsernes opgørelse; forudsætningen for forholdsmæssig beregning er følgelig kriteriet »beskæftigelsens varighed«. Det er derimod ikke muligt at foretage en forholdsmæssig beregning i tilfælde af, at kriteriet for beregningen er et andet, såsom den gennemsnitlige løn, og pensionen opgøres uden sammenlægning, selv om sammenlægning har vist sig nødvendig for at erhverve ret til ydelsen.

Under disse omstændigheder skal man ikke sammenblande artikel 28, stk. 1 om betingelserne for at erhverve pension med betingelserne i samme artikel, der angår beregningsmetoden for ydelsen. Litra b) og c) kan ikke anvendes kumulativt. Den ene udelukker den anden, idet der i litra b) er fastsat sammenlægning, for så vidt angår rettens erhvervelse samt for beregning af de ydelser, som skal udbetales, medens dette ikke er tilfældet for beregningen i litra c).

Plaquevent har til slut foreslået, at det stillede spørgsmål besvares således:

»Artiklerne 28 b) og 28 c) i Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordning nr. 3 udelukker gensidigt hinanden; den første, som alene fastsætter, at der skal ske forholdsmæssig beregning, angår alene det tilfælde, hvor det har været nødvendigt at sammenlægge perioder eller forsikringer, ikke alene for så vidt angår erhvervelsen af pensionsretten, men også for dens opgørelse; derimod udelukker artikel 28, litra c) forholdsmæssig beregning i det tilfælde, hvor den sammenlægning, der har været nødvendig, for så vidt angår erhvervelsen af pensionsretten, ikke har været nødvendig til dens opgørelse, idet de perioder, som er tilbagelagt i udlandet, ikke tages i betragtning, eftersom det eneste kriterium, som gælder, er kriteriet gennemsnitlig løn, gennemsnitligt bidrag eller gennemsnitlig forhøjelse, og som alene angår de perioder, som er tilbagelagt i den stat, hvori der ansøges om pension.«

B — Skriftlige indlæg fra la Caisse primaire d'assurance-maladie du Havre

Efter at have redegjort for de faktiske omstændigheder, som ligger til grund for tvisten i hovedsagen, samt gennemgået artikel 28, stk. 1 i forordning nr. 3, som er inddraget i nærværende sag, har Caisse anført, at litra a) og b) i den nævnte artikel bestemmer, at alle forsikringsperioderne eller dermed ligestillede perioder skal sammenlægges, og at det teoretiske beløb, som udelukkende i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor der anmodes om pension, fremkommer for disse samlede perioder, dernæst deles efter forholdet »mellem længden af de efter den nævnte lovgivning ... tilbagelagte

perioder«. For så vidt angår litra c), der omfatter det særlige tilfælde, hvor beregningen af ydelserne i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvori der ansøges om pension, sker på grundlag af en gennemsnitlig løn, et gennemsnitligt bidrag osv., bestemmes det, at disse gennemsnitlige eller forholdsmæssige tal bestemmes »udelukkende på grundlag af de forsikringsperioder ... der er tilbagelagt efter lovgivningen i den omhandlede medlemsstat«. De løsninger, der indeholdes i artikel 28, stk. 1, henholdsvis under litra b) og litra c) er følgelig analoge. Faktisk bestemmes pensionsbeløbet i begge tilfælde alene efter de forsikringsperioder, som er tilbagelagt i den medlemsstat, som er debitorstat. Der er således ingen modstrid mellem disse bestemmelser, idet beregningsmetoderne for pensionen i de to tilfælde medfører dels en sammenlægning, dels en forholdsmæssig beregning.

Til slut har Caisse foreslået at besvare det stillede spørgsmål således:

»såfremt det antages, at en forsikret successivt har været undergivet lovgivningen i to medlemsstater, og at det for hans ret til invalidepension har været nødvendigt at medregne de tilbagelagte forsikringsperioder i den ene af staterne, fordi den forsikrede ikke i den anden opfylder betingelserne for den nævnte ret, og idet beregningen af ydelserne ifølge den sidstnævnte stats lovgivning uafhængigt af beskæftigelsens varighed sker på grundlag af en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag, skal der foretages forholdsmæssig beregning, efter at alle forsikringsperioderne har været sammenlagt i henhold til artikel 28, stk. 1, litra b) i forordning nr. 3 som i den første medlemsstat for at supplere de ydelser, denne stat udbetaler på grundlag af forsikringsperioder.«

C — Skriftlige indlæg fra Kommissionen for EF

Kommissionen deler ikke sagsøgerens opfattelse, hvorefter litra b) og c) i artikel 28, stk. 1 i forordning nr. 3 fastsætter to opgørelsesmetoder for forskellige ydelser, der gensidigt udelukker hinanden efter det kriterium, som den pågældende nationale lovgivning opstiller: forsikringsperiodernes varighed eller f.eks. den gennemsnitlige løn.

Tværtimod fastsætter litra c) i artikel 28, stk. 2 både i sin originale og i sin ændrede udgave (jf. Rådets forordning nr. 47/67 af 7. marts 1967), en metode til beregning af det teoretiske ydelsesbeløb, som skal benyttes i de tilfælde, hvor den af den sociale institution anvendte lovgivning bestemmer, at ydelsens beregning navnlig sker på grundlag af den løn, arbejdstageren har oppebåret, medens han var undergivet denne lovgivning. I henhold til denne bestemmelse medtager den sociale institution ikke den løn, som arbejdstageren effektivt har oppebåret i den periode, hvor han var underlagt lovgivningen i en anden medlemsstat, men fastsætter udelukkende det teoretiske beløb på grundlag af den løn, som er oppebåret under den lovgivning, som institutionen anvender.

I det foreliggende tilfælde bestemmer fransk lovgivning, at invalidepension beregnes på grundlag af den gennemsnitlige løn i de ti sidste år. Da Plaquevent var beskæftiget i Tyskland i denne periode, måtte den gennemsnitlige løn i henhold til artikel 28, stk. 1, litra c) bestemmes ikke i forhold til den løn, som var oppebåret i Tyskland, men i forhold til den, som blev oppebåret i den periode, hvor den pågældende var forsikret i Frankrig.

Således er den regel, som indeholdes i den nævnte bestemmelse, en forenklet metode til beregning af det teoretiske beløb. Den er berettiget af hensyn til de administrative og praktiske vanskeligheder, som den opgørende institution ville støde på ved beregningen af ydelsen, hvis den skulle tage den løn i betragtning, som var oppebåret, medens den pågældende var undergivet en anden medlemsstats lovgivning.

I modsætning til sagsøgerens opfattelse, anviser litra c) i artikel 28, stk. 1 ikke nogen metode til opgørelse af ydelsen: det er litra b) i samme stykke, som indeholder en sådan. Disse to bestemmelser udelukker på ingen måde hinanden, thi i litra c) afvises ikke muligheden af, at ydelsen opgøres ved forholdsmæssig beregning, når medlemsstatens lovgivning også lader ydelsens beløb afhænge af varigheden af de tilbagelagte forsikringsperioder. Dette er navnlig tilfældet i fransk lovgivning vedrørende alderspension, hvis beregning hviler på den løn, som er oppebåret i de lønmæssigt ti bedste forsikringsår, og hvis beløb afhænger af antallet af forsikringsår.

Men da den pågældende franske lovgivning ikke gør ydelsens størrelse afhængig af forsikringsperiodernes varighed, således at de tyske perioder ikke har nogen indflydelse på pensionens teoretiske beløb, er det problem, som skal løses, spørgsmålet, om det i tilfælde, hvor den sammenlægning, som anvendes til ydelsens erhvervelse, ikke er nødvendigt for beregningen af det teoretiske beløb og således heller ikke for opgørelsen af ydelsen, er berettiget at reducere denne ved at beregne den forholdsmæssigt efter perioder.

Ifølge Domstolens faste praksis må det anerkendes, at hvis der ikke i henhold til artikel 27 i forordning nr. 3 skal foretages sammenlægning for at erhverve ydelsen, kan der ikke ske forholdsmæssig beregning, dvs. at artikel 28 ikke kan finde anvendelse. Derimod har Domstolen endnu ikke udtalt sig om det modsatte spørgsmål, nemlig, om en sammenlægning nødvendigvis medfører forholdsmæssig beregning.

For at kunne besvare dette spørgsmål må det undersøges, hvad formålet er med dels sammenlægningen, dels den forholdsmæssige beregning.

Sammenlægningsmetoden har ikke alene til formål at sammenlægge de nationale og fremmede forsikringsperioder med henblik på ydelsens erhvervelse; hvor der er tale om en lovgivning af type A, anvendes den ikke med henblik på rettens erhvervelse, såfremt den pågældende ikke længere er underlagt en sådan lovgivning. Sammenlægningsmetoden har ligeledes til formål at gøre det muligt at anerkende, at en begivenhed, der er afgørende for ydelsens erhvervelse i en medlemsstat antages som værende indtruffet i denne stat, uanset den faktisk er indtruffet i en anden medlemsstat. I mangel af en sådan sammenlægning ville de medlemsstater, som har en lovgivning af type A, være fuldstændig frigjort for enhver forpligtelse over for de arbejdstagere, som ikke længere er undergivet deres lovgivning.

Man kan følgelig slutte, at såfremt der som en følge af denne sammenlægning erhverves ret til ydelsen, er den reduktion heri, som følger af den forholdsmæssige beregning, begrundet i det omfang, hvori den modsvarer den fordel, som sammenlægningen udgør, uden hvilken arbejdstageren ikke ville have nogen ret til ydelsen. Med henblik på denne konklusion må det imidlertid bemærkes, at den forholdsmæssige beregning opfylder en dobbeltfunktion. På den ene side opfylder den en teknisk nødvendighed med henblik på beregningen af størrelsen af en ydelse (der alene kan erhverves efter sammenlægning) i tilfælde, hvor dette beløb ikke er fastsat i forhold til »beskæftigelsens varighed«, men i forhold til »bidragshyppighed« (det forenede Kongerige og Irland). På den anden side har den til formål at sikre arbejdstageren en ydelse, som strikte svarer til varigheden af den tilbagelagte forsikring, således at enhver risiko for »uberettigede« dobbeltydelser undgås.

I de fleste tilfælde kan en ydelse beregnes alene i henhold til nationale retsregler, selv om den først erhverves ved sammenlægning, da størrelsen af invaliditetsydelsen svarer til værdien af hvert forsikringsår ganget med antallet af tilbagelagte forsikringsår. Da den forholdsmæssige beregning i disse tilfælde blot skal

hindre dobbeltydelser, idet den ikke er strengt nødvendig til beregning af ydelsens størrelse, er der, i det omfang hvor det er dens eneste funktion, grund til at sætte spørgsmålstegn ved berettigelsen af at anvende den.

Man kender Domstolens indstilling i de tilfælde, hvor der er erhvervet ret til ydelsen uden sammenlægning: artikel 28 i forordning nr. 3 kan ikke anvendes til at nedsætte en selvstændig pension. Hvis man i visse tilfælde når frem til en uberettiget dobbeltpension, tilkommer det den nationale lovgivning at regulere et sådan problem.

Da det forholder sig således, må man følgelig spørge, om det i det omfang, hvori Domstolen har afvist en generel forholdsmæssig beregning, og der alene er tale om at nedsætte en ydelse for at undgå dobbeltydelser, er berettiget at anvende forskellige reduktionsregler alt efter, om retten er erhvervet med eller uden sammenlægning. Kommissionen har hertil bemærket, at hvis den pågældende, der har tilbagelagt samme forsikringsperioder i Tyskland og i Frankrig, sidst havde arbejdet i Frankrig og ikke i Tyskland, og var blevet invalideret i Frankrig, havde det ikke været nødvendigt at foretage en sammenlægning, og han ville have haft ret til den fulde pension i Frankrig udover hans tyske pension. Da Domstolen imidlertid har antaget, at lovgivningerne af type A omfattes af artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3, og at disse bestemmelser alene kan finde anvendelse sammen, synes det imidlertid, at den har anerkendt, at såfremt der i henhold til en lovgivning af den nævnte type erhverves ret til pension uden sammenlægning, skal alene denne lovgivnings bestemmelser finde anvendelse, men såfremt retten derimod først erhverves efter sammenlægning, skal der ske forholdsmæssig beregning.

Kommissionen har anført, at i betragtning af den åbenlyse sammenhæng, som findes mellem nærværende sag og sagerne 24/75 »Petroni« og 50/75 »Massonet«, som verserer for Domstolen, indeholder dens indlæg ingen konklusion.

Kommissionen, repæsenteret af M. J. Jonczy som befuldmægtiget, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 12. november 1975.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 3. december 1975.

Præmisser

1 Ved dom af 11. juni 1975 indgået til Domstolen den 2. juli samme år har Frankrigs Cour de Cassation i henhold til EØF-traktatens artikel 177 stillet et spørgsmål om fortolkning af artikel 28 i forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere;

2 dette spørgsmål er rejst i en retssag, der vedrører den kompetente franske institutions beregning af invalidepension til en fransk statsborger, sagsøgeren i hovedsagen, der først arbejdede i Frankrig fra den 1. december 1931 til den 30. december 1944 og dernæst i Forbundsrepublikken Tyskland fra den 1. oktober 1944 til den 12. december 1952;

3 fra sidstnævnte tidspunkt betalte det tyske forsikringsorgan sygeforsikringsydelser til arbejdstageren, der var blevet invalid, og forsikringsorganet har derpå fra den 1. august 1954 ydet ham invalidepension i forhold til de perioder, som var tilbagelagt i Forbundsrepublikken Tyskland;

4 sagsøgeren i hovedsagen har med støtte i forordningerne nr. 3 og 4 om social sikring af vandrende arbejdstagere anmodet la Caisse primaire d'assurance maladie du Havre om invalidepension på grund af sin tidligere lønnede beskæftigelse i Frankrig.

5 Fransk invalidelovgivning er af type A, dvs. en lovgivning, hvorefter ydelserne beregnes uafhængigt af forsikringsperiodernes varighed;

6 pensionsbeløbet er lig med en af invaliditetsgraden afhængig procentdel af den årlige gennemsnitlige løn, som arbejdstageren har oppebåret i de ti sidste forsikringsår, der ligger forud for arbejdets afbrydelse (i henhold til en anordning fra 1972 de ti lønmæssigt bedste år tilbagelagt efter den 31. december 1947);

7 der ydes invalidepension til den arbejdstager, der den første dag i måneden for den arbejdsafbrydelse, der ligger til grund for invaliditeten, har været forsikret i 12 måneder, og som yderligere kan godtgøre, at han har arbejdet en vis periode inden forsikringsbegivenhedens indtræden.

8 Sagsøgte i hovedsagen konstaterede, at den pågældende ikke opfyldte disse betingelser, hvorfor sagsøgte medtog de i Forbundsrepublikken Tyskland tilbagelagte forsikringsperioder, og sagsøgeren erhvervede således ad denne vej en ret til pension;

9 sagsøgte har således sammenlagt de franske og tyske forsikringsperioder, i alt 77 kvartaler, deraf 44 i Frankrig, har beregnet det teoretiske pensionsbeløb i henhold til artikel 28, stk. 1, litra c) i forordning nr. 3 og har bevilget den pågældende en pension, beregnet i forhold til de i Frankrig tilbagelagte perioder.

10 Sagsøgeren i hovedsagen har anfægtet lovligheden af denne afgørelse og herved anført, at den krænker artiklerne 27 og 28 i forordning nr. 3, navnlig fordi litra b) og c) i artikel 28, stk. 1 er anvendt kumulativt;

11 selv om der kan foretages en forholdsmæssig beregning i det i litra b) nævnte tilfælde, dvs. når kriteriet for pensionens opgørelse er forsikringens varighed, er forholdsmæssig beregning ifølge sagsøgeren ikke mulig i det i litra c) nævnte tilfælde, hvor lovgivningen i den stat, hvori der er ansøgt om pension, lader beregningen af ydelserne afhænge af andre kriterier end forsikringsperiodernes varighed.

12 Cour de Cassation har stillet følgende spørgsmål: såfremt det antages, at en forsikret successivt har været omfattet af to medlemsstaters lovgivning, og at det for hans ret til invalidepension har været nødvendigt at medtage forsikringsperioder tilbagelagt i den ene af staterne, fordi han ikke i den anden stat opfylder betingelserne herfor, og ydelsernes beregning i denne anden stat beror på en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag uafhængigt af beskæftigelsens varighed, skal den forholdsmæssige beregning da ske efter sammenlægning af samtlige forsikringsperioder i henhold til artikel 28, stk. 1, b) i forordning nr. 3 som i den første stat for at supplere de ydelser, denne stat udbetaler på grundlag af forsikringsperioder, eller skal der tilkendes fuld pension uden forholdsmæssig beregning.

13 Artikel 27, stk. 1 i forordning nr. 3 lyder således: »Har en forsikret successivt eller skiftevis været omfattet af lovgivningen i to eller flere medlemsstater, skal der i henseende til erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser foretages sammenlægning af de af den pågældende efter hver enkelt medlemsstats lovgivning tilbagelagte forsikringsperioder og dermed ligestillede perioder i det omfang, de ikke er sammenfaldende« [1];

14 litra a) i stk. 1 i artikel 28 lyder således: »Institutionen i hver af de nævnte medlemsstater bestemmer efter sin egen lovgivning og under iagttagelse af bestemmelsen i artikel 27 om sammenlægning af perioder, om den pågældende person opfylder betingelserne for adgang til de i den nævnte lovgivning hjemlede ydelser« [1];

1 — Det danske socialministeriums oversættelse af februar 1962.

15 litra b) lyder således: »Såfremt der i henhold til pkt. a) består en sådan adgang, fastsætter den omhandlede institution først størrelsen af den ydelse, som ansøgeren ville have været berettiget til, såfremt alle de i henhold til artikel 27 sammenlagte forsikringsperioder eller dermed ligestillede perioder udelukkende havde været tilbagelagt efter dens egen lovgivning; på grundlag af dette beløb fastsætter institutionen størrelsen af den ydelse, der skal udredes, efter forholdet mellem længden af de efter den nævnte lovgivning forud for trangstilfældets opståen tilbagelagte perioder og den samlede varighed af de efter lovgivningen i alle de pågældende medlemsstater forud for trangstilfældets opståen tilbagelagte perioder; dette beløb udgør den ydelse, der af den pågældende institution skal udbetales andrageren« [1];

16 litra c) lyder således: »Dersom en medlemsstats lovgivning foreskriver, at ydelserne skal beregnes på grundlag af en gennemsnitlig løn, et gennemsnitligt bidrag, en gennemsnitlig forhøjelse eller efter forholdet mellem de pågældendes bruttoløn under de tilbagelagte forsikringsperioder og den gennemsnitlige bruttoløn for samtlige forsikrede bortset fra lærlinge, bliver disse gennemsnitlige værdier eller forholdstal i henseende til beregningen af de ydelser, der skal udbetales af institutionen i den pågældende stat, at fastsætte udelukkende på grundlag af de forsikringsperioder og dermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i den omhandlede medlemsstat, eller på grundlag af den pågældendes bruttoløn i disse perioder . . .« [1];

17 ifølge den første del af litra b) finder den forholdsmæssige beregning anvendelse i alle de tilfælde, hvor retten er erhvervet i henhold til litra a), og den har følgelig til formål at fastsætte størrelsen af den ydelse, som der ikke ville have været krav på uden sammenlægning;

18 det eneste formål med litra c) er at fritage den kompetente institution i den medlemsstat, hvor der skal beregnes en pension på grundlag af en gennemsnitlig løn, et gennemsnitligt bidrag eller en gennemsnitlig forhøjelse, fra forpligtelsen til at tage den i en anden medlemsstat oppebårne løn, de indbetalte bidrag eller de ydede forhøjelser i betragtning ved beregningen af dette gennemsnit;

19 følgelig indeholder denne litra ikke en undtagelse fra reglen i de foregående litraer, hvorefter sammenlægning af de forsikringsperioder eller dermed

1 — Det danske socialministeriums oversættelse af februar 1962.

ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i hver af de pågældende medlemsstater, har til følge, at enhver af de kompetente institutioner skal beregne ydelsernes størrelser forholdsmæssigt.

20 Følgelig skal det stillede spørgsmål besvares således, at har en forsikret successivt været omfattet af to medlemsstaters lovgivning, og har det for hans ret til invalidepension været nødvendigt at medtage forsikringsperioder tilbagelagt i den ene af staterne, fordi han ikke i den anden stat opfylder betingelserne herfor, og beror ydelsernes beregning i denne anden stat på en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag uafhængig af forsikringsperiodens varighed, skal den forholdsmæssige beregning ske efter sammenlægning af samtlige forsikringsperioder i henhold til artikel 28, stk. 1, b) i forordning nr. 3.

Vedrørende sagsomkostningerne

21 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg til Domstolen, kan ikke godtgøres, og da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Frankrigs Cour de Cassation i henhold til den af denne ret afsagte dom af 11. juni 1975, for ret:

Har en forsikret successivt været omfattet af to medlemsstaters lovgivning, og har det for hans ret til invalidepension været nødvendigt at medtage forsikringsperioder tilbagelagt i den ene af staterne, fordi han ikke i den anden stat opfylder betingelserne herfor, og beror ydelsernes beregning i denne anden stat på en gennemsnitlig løn eller et gennemsnitligt bidrag uafhængig af

beskæftigelsens varighed, skal den forholdsmæssige beregning ske efter sammenlægning af samtlige forsikringsperioder i henhold til artikel 28, stk. 1, b) i forordning nr. 3.

Lecourt Donner Mertens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. december 1975.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 3. DECEMBER 1975 [1]

Høje Ret.

Denne sag er indbragt for Domstolen gennem en anmodning om en præjudiciel afgørelse fra Frankrigs Cour de Cassation. Den rejser et ikke hidtil behandlet spørgsmål om fortolkning af den gamle forordning nr. 3 om social sikring af vandrende arbejdstagere.

Domstolen vil erindre, at i henhold til artikel 24 i forordning nr. 3 sammenholdt med dennes bilag F blev medlemsstaternes lovgivning om invalidepensioner inddelt i to typer, henholdsvis type A, hvorefter ydelserne ved invaliditet principielt blev beregnet uafhængigt af forsikringsperiodernes længde, og type B, hvorefter de nævnte beløb principielt blev afpasset efter de nævnte perioders længde.

Problemet i nærværende sag opstod som følge af, at den pågældende franske lovgivning er af type A. En person må, for at kunne opnå invalidepension i henhold til den nævnte lovgivning, have været forsikret i mindst de 12 måneder, der gik umiddelbart forud for forsikringsbegivenhedens indtræden. Han skal også have været i arbejde et nærmere antal timer. En person, der opfyldte disse betingelser, havde, og, mener jeg, har stadig, uden hensyn til den faktiske længde af de forsikringsperioder, som han har tilbagelagt, krav på pension, hvis grundbeløb udgør en procentdel af hans gennemsnitlige løn i en tiårig periode, og hvor procentdelen afhænger af hans invaliditetsgrad. Indtil 1972 var de relevante 10 år dem, der lå umiddelbart inden forsikringsbegivenhedens indtræden. En anordning af 29.

1 — Oversat fra engelsk.